

Становище

за защита на дисертационен труд за придобиване на ОНС „доктор“ на Велина Желева Чочева – редовен докторант по научна специалност Специална педагогика / Социална работа/; професионално направление 3.4. Социални дейности, област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки към катедра “Социални дейности“, МФ, Тракийски университет - Стара Загора

от доц. д-р. Радка Върбанова

Със заповед № 68/ 17. 01. 19 г. на Ректора на Тракийски университет съм избрана за член на Научно жури и изготвяне на становище по процедура за защита на дисертационен труд за придобиване на ОНС “ доктор“ на Велина Желева Чочева. То ще се базира върху информация от предоставените ми електронни носители. Становището по предложени дисертационен труд, академичните справки и другите информационни и доказателствени материали ще ранжирам по следните критерии:

дисертационен труд- актуалност на проблема

дизайн на изследването

анализ и интерпретация на данните

публикации, монографии

Дисертационният труд е представен в обем от 238 страници, с 129 заглавия от които 70 на кирилица и 58 на латиница. Структурата на труда е коректна и е според целта на изследването. Откроява се избора на изследователския проблем за стигмата. Социалният интерес към проблема като понятие и конструкт се съотнася повече към психологическите анализи. Проблематиката звучи лимитирано. Замисълът е да се концептуализират фактори и детерминанти които пораждат и влияят върху лицата с увреждания. Предложеният труд е посветен на парциален проблем и засяга социализацията на юноши и младежи с увреждания.

Докторантката Велина Чочева умело използва своите теоретични и практически умения за представяне на изследвания проблем. Актуалност на проблема- така е обозначена първата глава на докторантския труд и с право, защото в днешно време проблемът за стигмата е още по актуален. В увода тя обосновава целта си, защо трябва да се изследват онези страни от общуването между хората с увреждания и без увреждания, които влияят положително за формиране личността на тези с увреждания. В този аспект избора на темата е особено актуален.

Авторката изяснява понятието „стигма“ като унизително отношение на обществото към хората с увреждания чрез позоваване на теоретичните виждания на автори писали по темата през годините. Тя умело обобщава мненията им, че в различните страни се регистрира известна динамика / Ървин, Гофман и др /. В тази

насока докторантката предлага и теоретични модели на автори , които излагат концепции за стигмата.

В пар. 1.3 и 1.3.1 авторката излага виждането си за положителната стигма, която е и целта на изследването. Тук отново цитира и представя теоретични модели за психологическата компенсация на стигмата /фиг. 2/.

Пар.1.4. е важен момент от изследването в труда на докторантката, защото представя данни за стигмата в юношеската и младежката възраст. Тя демонстрира умения да очертава точно проблематиката на своето научно изследване. Разглежда предимно социалните аспекти, демонстрирани в скала 1. Табл.1,2.. Задълбочено изследва проблемите на лицата с увреждания в юношеска и младежка възраст чрез влиянието на двата подхода-медицински и социален и най вече чрез влиянието на социалната среда. С точен усет относно проблемите на обществото ни като цяло и стигмата върху лицата с увреждания, докторантката Чочева демонстрира умения за докосване до актуални проблеми на обществото.

Е. Чочева представя различните видове увреждания, за да очертае спецификата на социалното им функциониране и социализацията на лицата с увреждания. Докторантката описва концепции за фактори, които определят или забавят социализацията-„социална адаптация“, „социална инхибация“, „ фрустрация“, „депривация“, „мимикрия“. Дава превес на социалната мимикрия. Докторантката би следвало да направи свои анализ на теоретичните обосновки , изводи и концепции, които ще използва в своето изследване.

В глава 2.0.Чочева представя дизайна на изследването си, което е проведено в срок от 4 години, етапите и целите на изследване. Целта е формулирана коректно с точно отбелязване на етапите за нейната реализация. Включени са подбора на контингента и диагностичните процедури за установяване на позитивната стигма.

В пар. 2.1.3. са очертани хипотезите, методите, предмета и участниците в изследването . Описани са и изследователските методи използвани в проучването .Обект на изследването е стигмата като феномен определящ отношението към хората с увреждания, а предметът е процеса на реализация на позитивната стигма. Методите на изследване са с модифициран инструментариум, подробно описани от докторантката.

В пар.2.2.е представена подробно експерименталната извадка на участниците. Откроява се техния огромен брой- 330, от които 230 лица с увреждания и 100 без увреждания. Уточнени са участниците по пол и възраст, както лицата с увреждания така и тези без увреждания.

Същественият принос на докторантския труд на Велина Чочева е отразен в третата глава- анализ на резултатите от изследването .Поради ограниченията ми за изложение според протокола, ще отбележа, че докторантката много добре е формулирала целта на методиката за проучване на мотивите и за описване на стигмата.

Коректно представя отговорите на изследвания контингент в графики . Методиката е съотнесена към:

- мотивация за общуване
- със скала за контакти с хора с увреждания
- с въпросник за социална приспособимост

За всички изследвания са оформени много прецизно таблици и графики. Докторантката е използвала и математико-статистическа обработка на данните След прецизна обработка на отделните параметри от методиката, посочени по- горе, докторантката Чочева извежда и изводите от таблиците и графиките. Открояват се изследователските умения на докторанта Третия параметър на изследването е авторски проект на Е. Чочева, с който представя 97 лица с увреждания от България, Русия и Казахстан. Данните са представени в табл 14 и №15 с данни по 11 въпроса.

Докторантския труд завършва с изводи, които очертават приносния характер на дисертационния труд. Очертава се значимостта на изследователската работа, особено с извеждането на практико-приложните елементи. Представя стигмата в контекста на негативните и позитивни страни към хората с увреждания.

Докторантката Чочева очертава и приносите на дисертационния труд чрез извеждане на параметри за реализация на процесите на общуване и използване на подходяща методика за общуване.

Докторантката Велина Чочева представя своите изследвания чрез заключението, че трябва да се подпомага развитието на подходящи практики и стратегии за преодоляване на нарушенията и в институциите. Необходимо е да се изследват задълбочено рисковите фактори за всяко дете чрез: представяне на психосоциални интервенции в общността с акцент върху стигмата.

В заключение ще отбележа, че краткият обзор по дисертационния труд ми дава основание да обобща становището си в изводи, които определят висока положителна оценка на изследвания проблем от докторантката Велина Чочева С предложени дисертационен труд тя регистрира научни приноси както в теоретически, така и в практически план. Показва изследователски умения за научно изследване и извеждане на научни приноси. Прилага съвременни методики за статистическа обработка на емпиричните данни, сама провежда изследването чрез формиране на подходящ контингент.

Предлагам на научното жури да приеме дисертационния труд и да даде ход на процедура за защита на дисертационен труд „Положителната стигма и формирането на личността на лица с увреждания в юношеска и младежка възраст“.

София, 20. 03. 2019.

/доц.д-р. Радка Върбанова/

